

ЯКА НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПОТРІБНА СУЧАСНОМУ УЧНЮ: РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ ЗМІСТУ ПІДРУЧНИКІВ ДЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

В. Г. Редько,

кандидат педагогічних наук, доцент, старший науковий співробітник

У статті автор розглядає особливості змісту навчання іноземної мови у початковій школі, визначає об'єкти і критерії оцінювання підручників як основних засобів оволодіння цим змістом. На засадах здійсненого ним аналізу чинних шкільних підручників зроблено відповідні висновки та сформульовано рекомендації щодо удосконалення їх змісту.

Ключові слова: *підручник з іноземної мови, початкова школа, аналіз, рекомендації.*

Постановка проблеми. Оновлення змісту навчання іноземної мови у загальноосвітніх навчальних закладах пов'язується із деякими змінами в стратегічних напрямках розвитку сучасної шкільної іншомовної освіти. Насамперед це стосується спрямування навчальної діяльності на вироблення в учнів необхідних життєвих компетентностей, котрі давали б можливість випускникам школи комфортно почуватися в сучасному глобалізованому світовому просторі.

Проблема змісту навчання будь-якого шкільного предмета, у тому числі й іноземної мови, є однією з найактуальніших у педагогічній теорії та практиці. Вона тісно пов'язана із соціальним замовленням суспільства. Постійні трансформаційні процеси, що відбуваються у суспільному житті, детермінують зміни умов і мети навчання, а через це вимагають перегляду, уточнення та конкретизації його змісту відповідно до певного етапу соціально-економічного розвитку держави, а також до сучасного рівня досліджень у галузі педагогіки, психології, методики та інших суміжних із ними наук.

Важливе місце у цих трансформаційних процесах належить шкільному підручнику як основному засобу реалізації оновленого змісту. Першочергово це зумовлюється активною переорієнтацією парадигми шкільної іншомовної освіти на компетентнісне, комунікативно-діяльнісне, особистісно орієнтоване та культурологічне спрямування навчального процесу. Саме цей аспект вимагає не тільки різнобічно переосмислити наукові підходи до визначення змісту навчання, але й знайти ефективні форми і способи його презентації у навчальній літературі. У зв'язку з цим теоретичну модель сучасного шкільного підручника з іноземної мови можна розглядати як таку, що ґрунтується на визначенні його двоєдиної сутності: 1) як носія змісту іншомовної освіти і 2) як засобу навчання іншомовного спілкування. А відтак, підручник має

являти собою дидактичний засіб, у якому ефективно і раціонально інтегруються навчальна діяльність школярів і методична робота вчителя, тобто в ньому взаємопов'язано функціонують змістовий і процесуальний аспекти.

Аналіз останніх досліджень. Оцінювання змісту підручника є одним із найважливіших завдань як для його автора, так і для незалежних експертів. Цю процедуру можна виконати в різний спосіб і різними формами. В педагогічній та психологічній науковій літературі пропонується значна їх кількість [6]. Зазвичай, вибір зумовлюється проблемою, що досліджується: пропонується здійснювати цю діяльність з позицій психології, дидактики, методики, лінгвістики тощо. Для шкільного підручника з іноземної мови усі названі позиції важливі, а тому їх доцільно використовувати в комплексі. Саме комплексне оцінювання дає можливість отримати найвірогідніші результати, які дозволяють об'єктивно сформулювати певну точку зору щодо підручника і визначити рівень його придатності для використання. Водночас отримані результати можуть слугувати підґрунтям для удосконалення його змісту, якщо в тому об'єктивно виникає потреба, або ж для рекомендацій його для видруку чи відхилення з метою доопрацювання.

Увага вітчизняних і зарубіжних дослідників до проблеми аналізу шкільних підручників почала помітно зростати в другій половині XX століття. З'явилися нові підходи до її вирішення, і все більша кількість учених зосереджує увагу на різних аспектах цього питання. У зв'язку з цим проблема підручникотворення та аналізу й оцінювання ефективності навчальної літератури набуває важливого значення і об'єктивно перетворилась у складову частину дидактики. Сьогодні різноманітні аспекти теорії підручника отримують ще більший та активніший розвиток, зумовлений трансформаційними процесами, що відбуваються в зарубіжній та вітчизняній освітянських сферах. Услід за відомими дослідниками цього питання А. Р. Арутюновим, О. М. Бандурою, В. П. Беспальком, І. Л. Бім, М. М. Вятютневим, Д. Д. Зуєвим, В. В. Красвським, І. Я. Лернером, С. Г. Шаповаленком, E. Anthony, M. Breen, M. Canale, C. Candlin, H. Dulay, R. Gardner, Y. Harmer, D. Hymes, S. Krashen, Y. Manby, G. Mayendorf, S. Savignon, S. Tolman з'явилося нове покоління науковців, у роботах яких порушуються різноманітні аспекти теорії підручника. Це Н. П. Басай, Н. М. Бібік, Н. Ф. Бориско, М. І. Бурда, Н. М. Буринська, Л. П. Величко, Н. Д. Гальскова, Я. П. Кодлюк, О. І. Ляшенко, В. М. Мадзігон, Р. Ю. Мартинова, В. М. Плахотник, О. І. Пометун, О. Я. Савченко, Н. К. Скляренко, О. М. Топузов, М. В. Якушев, M. Pallares, M. Roldan, A. Sanchez, P. Skehan, H. Stern, Y. Yalden, H. Widdowson, K. Willing та інші.

За результатами проведеного аналізу публікацій останніх років, які з'явилися у зарубіжній та вітчизняній науковій пресі, можна зробити висновок про те, що окреслилися такі основні об'єкти в дослідженні проблеми підручникотворення: добір змісту навчання та особливості його методичної організації у підручнику, апробація навчальних матеріалів, методи і способи реалізації комунікативного підходу у змісті підручників з іноземних

мов, система/комплекс вправ і завдань для засвоєння навчального матеріалу тощо. Об'єктивно, що саме ці проблеми стали актуальними і визначальними, оскільки вони виникли як наслідок трансформаційних процесів, які відбуваються у світовому освітньому просторі, а також в освіті України. На жаль, нам не вдалося знайти нових чітких і обґрунтованих публікацій з проблем аналізу та оцінювання підручників, взагалі, та з іноземних мов, зокрема.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Оприлюднити результати аналізу змісту шкільних підручників з іноземних мов для учнів початкової школи загальноосвітніх навчальних закладів, здійсненого на виконання доручення Президії НАПН України та, відповідно, наказу по Інституту педагогіки НАПН України від 03.06.2014 р. № 160–о.д. щодо організації та проведення психолого-педагогічної експертизи навчальних програм і підручників для початкової, основної і старшої школи, ефективності механізмів реалізації Державних стандартів початкової, базової і повної загальної середньої освіти, та сформулювати рекомендації щодо удосконалення їх структури та змісту.

Виклад основного матеріалу. Зміст навчання іноземної мови учнів початкової школи створюється на ідеях оволодіння нею у контексті міжкультурної парадигми, що передбачає взаємопов'язане засвоєння мови і культури. Орієнтація на цю технологію зумовлена викликами та перспективами розвитку сучасної світової спільноти, в якій перебуває людина і яка стає невід'ємним імперативом сьогодення. У зв'язку з цим одним із основних завдань навчання іноземної мови на цьому ступені розглядається формування в учнів здібностей, готовності та бажання вивчати предмет і брати участь у міжкультурній комунікації у межах найтиповіших сфер і тем спілкування та самоудосконалюватися в подальшому оволодінні іншомовною комунікативною діяльністю відповідно до власних викликів і потреб [3]. Виконання цього завдання забезпечує діяльність, спрямована на розвиток полікультурної та мультилінгвальної мовної особистості школяра вже на початковому етапі його навчання у школі.

Навчання іноземної мови у початковій школі розглядається як комплексний інтегрований процесоволодіння предметом. Його зміст має бути сконструйований на таких *основних дидактичних і методичних принципах*:

- комунікативного спрямування навчальної діяльності;
- особистісно-орієнтованого навчання, що зумовлюється психофізіологічними особливостями дітей молодшого шкільного віку;
- врахування випереджального вивчення рідної мови, що передбачає послідовне оволодіння учнями мовними та мовленнєвими явищами на основі досвіду, набутого на уроках рідної мови;
- мінімізації змісту навчання (тематики для спілкування, обсягу мовного, мовленнєвого, інформаційного матеріалу, на якому здійснюється спілкування, рівнів навченості молодших школярів з мови та мовлення), що забезпечує доступність навчального матеріалу і його достатність для задоволення комунікативних потреб спілкування у межах чинної навчальної програми;

- ситуативності та тематичної організації навчального матеріалу;
- діяльнісного характеру видів навчальної роботи;
- усвідомлення способів виконання навчальних дій з метою оволодіння значенням, формою і функціями мовних одиниць у спілкуванні;
- диференціації та індивідуалізації навчання, що забезпечують урахування особистісних якостей учнів, їхньої мотивації та готовності до засвоєння іноземної мови;
- соціокультурного спрямування процесу навчання;
- взаємопов'язаного та збалансованого навчання видів мовленнєвої діяльності;
- концентричного пред'явлення тематичного матеріалу для організації спілкування в усній та письмовій формах, у зв'язку з чим одна і та ж тема може вивчатись упродовж кількох років: передбачається, що відповідно до мовного і загальнонавчального досвіду школярів вивчення таких тем може поглиблюватись у наступних класах;
- сприяння розвитку, освіті та вихованню молодших школярів: освітньо-розвивальний потенціал іноземної мови у початковій школі забезпечує процес залучення учнів до вивчення предмета, розширює їхній світогляд, сприяє розвитку навчально-пізнавальних інтересів, глибшому розумінню власної культури та її ролі в духовному та моральному розвитку людства [3; 4].

Відповідно до зазначених вище принципів зміст навчання іноземної мови учнів початкової школи має ґрунтуватися на таких *основних методичних положеннях*:

- 1) відповідати актуальним комунікативно-пізнавальним інтересам молодших школярів і відбивати реальні потреби використання мови як засобу спілкування, бути максимально наближеним до умов і цілей реальної міжкультурної комунікації;
- 2) стимулювати розвиток інтересів учнів молодшого шкільного віку та позитивного ставлення до іноземної мови, здійснювати вплив на їхню мотиваційну сферу;
- 3) прилучати учнів не тільки до нового для них мовного коду, а й до культури народу, носія мови, що забезпечується чітким усвідомленням найголовніших спільностей та розбіжностей між чужою та рідною культурою, згідно з чим навчання поступово має організовуватись у формі «діалогу культур»;
- 4) ґрунтуватися на досвіді оволодіння школярами рідною мовою, забезпечуючи випереджальне вивчення останньої; розвивати та враховувати загальнонавчальний досвід учнів, набутий ними під час оволодіння іншими предметами (міжпредметні зв'язки);
- 5) забезпечувати освітні, виховні та розвивальні потреби школярів, у тому числі стимулювати їхню самостійну діяльність, спонукати до рефлексії щодо якості власних навчальних досягнень (як іншомовних комунікативних, так і загальнонавчальних) і бажання їх удосконалювати [3].

Початкова школа повинна забезпечити наступність і безперервність про-

цесу навчання іноземної мови у всьому курсі середньої школи, сформувані в учнів базові навички і вміння, необхідні для подальшого розвитку іншомовної комунікативної компетентності в основній і старшій школі. Вона повинна виховувати в школярів комунікативні потреби у пізнанні інших країн і народів, у пошуку друзів не тільки для спілкування, але й для вирішення певних проблем власної життєдіяльності [2].

На цьому етапі здійснюється формування іншомовного комунікативного досвіду спілкування в усній і письмовій формах у межах визначених сфер і тем у відповідності до вікових особливостей учнів і їхніх інтересів, на основі використання для цього прийнятних мовленнєвих зразків. Домінуючими на цьому етапі навчання є репродуктивні види діяльності, проте учні вже вчать-ся виконувати нескладні творчі справи і завдання, спрямовані на розвиток креативного мислення, у них формуються вміння переносити засвоєний навчальний матеріал в інші ситуації спілкування, давати оцінку певним явищам і діям, висловлювати своє ставлення до об'єктів спілкування, усвідомлено оволодівати способами навчальної діяльності, спрямованої на задоволення потреб усної та писемної комунікації [4].

Для успішної реалізації освітньо-розвивального потенціалу іноземної мови у початковій школі необхідно сприяти тому, щоб процес залучення учнів до вивчення предмета не тільки розширював їхній світогляд, але й сприяв більш глибокому розумінню власної культури та її ролі в духовному та моральному розвитку людства.

Процес навчання іноземної мови у початковій школі організовується відповідно до мережі годин, визначених навчальним планом. Після закінчення 4-го класу відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти учні досягають рівня А1 в основних видах мовленнєвої діяльності (говорінні, читанні, аудіюванні, письмі) [1].

Цілі навчання, найсуттєвіші положення методики та суміжних з нею наук і зумовлені ними педагогічні технології шкільної іншомовної освіти можуть бути ефективно відтвореними у навчальній діяльності і успішно виконаними безпосередньо через підручник. Помилковою, на наш погляд, є думка про те, що вчитель нібито може достатньою мірою сам ліквідувати дефекти підручника, якщо вони існують, або замінити його своєю діяльністю. Практика свідчить, що яким би високим не був рівень володіння мовою вчителем, цього ще недостатньо, щоб навчити іншомовного спілкування учнів, якість якого відповідала б вимогам навчальної програми. Важливе місце у цьому процесі належить особливостям організації процесу успішного здобування учнями знань, формування умінь і навичок. Чи кожний учитель достатньою мірою володіє цими технологіями? Не можна, мабуть, дати однозначної відповіді. А тому цей дефіцит має заповнити підручник, якщо його зміст сконструйовано відповідно до концепції, експериментально перевіреної у шкільній практиці, та за результатами апробації скоригований і адаптований до умов навчання у сучасному загальноосвітньому навчальному закладі. Побудова

змісту такого підручника має ґрунтуватися на певних *закономірностях*, визначених нами на основі вище згаданих принципів і положень:

- мета навчання іноземної мови на початковому ступені зумовлює зміст відповідних підручників і є компонентом загальної мети викладання цього предмета у загальноосвітньому навчальному закладі;

- успішна реалізація мети й ефективне використання змісту залежать від дібраних засобів навчання: мовного, мовленнєвого та тематичного інформаційного навчального матеріалу, вправ і завдань, позатекстових матеріалів;

- вікові психологічні особливості учнів початкової школи, їхні інтереси, комунікативні потреби й навчальний досвід слугують підґрунтям для визначення видів і форм навчальної діяльності;

- рівень умотивованості навчальних дій, що мають виконувати молодші школярі, слугує передумовою для усвідомленого й успішного оволодіння змістом підручників;

- ефективність процесу навчання залежить від дидактичної та методичної доцільності запропонованих підручниками методів, способів і форм презентації та активізації навчального матеріалу, а також від методів і форм контролю рівня його засвоєння;

- зміст підручників має надавати учням можливості для демонстрації власних іншомовних здібностей у різних видах мовленнєвої діяльності, спостерігати динаміку їхнього розвитку й осмислювати результати своєї роботи, бачити тенденцію на їх удосконалення та за потреби коригувати набутий досвід відповідно до власних комунікативних намірів;

- зміст підручників не повинен жорстко регламентувати роботу вчителя, а, навпаки, надавати йому змогу ефективно здійснювати педагогічне керівництво діяльністю учнів, деколи мати можливість варіювати запропонованим змістом, що зумовлюється навчальними потребами, зокрема умовами навчання;

- одним із пріоритетних принципів розвитку сучасної шкільної іншомовної освіти є взаємопов'язане навчання школярів іншомовного спілкування і культури народу, мова якого вивчається, що має чітко відбиватися у змісті навчальної літератури;

- для забезпечення вірогідності змісту навчального матеріалу, передбаченого для набуття учнями іншомовного комунікативного досвіду відповідно до вимог чинної програми, його оптимальний добір і раціональна збалансованість у підручниках мають визначатися за результатами експериментальної перевірки в загальноосвітніх закладах різних регіонів України [5; 7].

Саме ці закономірності слугували підґрунтям для аналізу змісту шкільних підручників з англійської, німецької, французької, іспанської мов для учнів 1–4-х класів. Здійснений нами аналіз був узагальнений. Презентуємо його результати.

1. Зміст підручників в основному розроблено відповідно до Державного стандарту і узгоджується з вимогами чинних навчальних програм з іноземних мов.

2. У змісті підручників для кожного класу представлені всі сфери і тематика спілкування, мовний і мовленнєвий матеріал, а також інформація соціокультурної сфери, окреслені змістом навчальних програм.

3. Зміст навчання, репрезентований у більшості підручників, раціонально дібраний і доцільно методично організований, структурований на тематичні розділи, які, у свою чергу, поділяються на уроки-параграфи (певним винятком є деякі підручники з англійської мови для 1-го і 2-го класів, які значно перевантажені навчальними матеріалами, що зумовлює невпевненість в об'єктивних можливостях засвоєння його учнями у межах визначеного часу для навчання).

4. Методи, форми і способи діяльності, пропоновані змістом більшості підручників для пред'явлення, активізації та контролю рівня засвоєння навчального матеріалу, спрямовані на оволодіння учнями іншомовним спілкуванням в усній та письмовій формах, узгоджуються з основними положеннями компетентнісної парадигми навчання і, в основному, забезпечують усвідомлене оволодіння способами діяльності з метою засвоєння значення, форми і функцій іншомовних одиниць у мовленні, досвідом самостійної роботи, сприяють формуванню умінь і навичок узагальнювати, порівнювати, оцінювати об'єкти спілкування та висловлювати своє ставлення до них, обґрунтовувати власну точку зору.

5. Зміст більшості підручників відповідає віковим особливостям учнів, їхнім інтересам, потребам і навчальному досвіду.

6. В основному, зміст підручників забезпечує збалансоване оволодіння мовним і мовленнєвим матеріалом, зокрема іншомовним спілкуванням у чотирьох видах мовленнєвої діяльності (говорінні, аудіюванні, читанні, письмі).

7. Більшість підручників характеризується цілісністю і системністю викладу навчального матеріалу.

8. У змісті більшості підручників методично доцільно здійснено добір і організацію текстових і позатекстових навчальних матеріалів.

9. Деякі підручники містять різнорівневі вправи і завдання, додаткові навчальні матеріали, що дозволяють здійснювати диференційований підхід до навчання.

10. У змісті більшості підручників використовується дидактично і методично доцільна система засобів навчання: вправ і завдань, текстів для читання, ілюстративних матеріалів, засобів орієнтування, правил/інструкцій, схем і таблиць.

11. Іншомовний текстовий матеріал більшості підручників відповідає зразкам автентичного мовлення, прийнятого у країні, мова якої вивчається.

12. У більшості підручників спостерігається дидактично доцільно дібрані та методично раціонально організовані види діяльності, що характеризуються комунікативним спрямуванням, наступністю і доступністю для виконання учнями цієї вікової категорії відповідно до їхніх комунікативних намірів, психологічних можливостей і навчального досвіду.

13. Матеріали більшості підручників сприяють виконанню комунікативної (практичної), розвивальної, виховної та освітньої цілей навчання.

14. У підручниках спостерігається наступність розвитку змісту між роками навчання.

15. Зміст більшості підручників зорієнтований на Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти та, в основному, здатен забезпечити досягнення учнями початкової школи передбачених рівнів навченості – **A1**.

16. В основному, зміст більшості підручників узгоджується із змістовими лініями Державних стандартів і забезпечує виконання їх вимог.

17. Зміст більшості підручників дозволяє учням початкової школи досягати достатнього рівня іншомовного спілкування у межах сфер і тематики, а також набувати загальнонавчального досвіду, окреслених навчальними програмами, і дає можливість удосконалювати їх відповідно до власних комунікативних намірів і життєвих потреб.

Узагальноно репрезентовані результати здійсненого нами аналізу змісту підручників з іноземних мов для учнів 1–4-х класів дали можливість сформулювати деякі *рекомендації* щодо удосконалення проблеми підручникотворення, зокрема діяльності авторів.

1. Авторам деяких підручників необхідно забезпечувати чітке і повне виконання вимог навчальних програм щодо тематики спілкування, особливо обсягу та змісту мовного і мовленнєвого матеріалу.

2. Авторським колективам доцільно створювати і оприлюднювати концепцію навчання іноземної мови, реалізовану у змісті їхніх підручників для 1–4-х класів.

3. Дотримуватись єдиної цілісної системи навчання, що створюється на засадах міжпредметних зв'язків і враховує рівень здобутих знань, сформованих умінь і навичок учнів у процесі вивчення інших шкільних предметів і їх вплив на становлення особистості школяра у пізнавальному, виховному і освітньому аспектах.

4. Відповідно до вікових особливостей учнів долучати різні засоби для вмотивування їхньої навчальної діяльності, формувати позитивне ставлення до предмету «іноземна мова».

5. Змістом підручників забезпечувати учнів оперативним зворотним зв'язком для систематичної підтримки їх у навчальному процесі.

6. Більше уваги приділяти проблемі формування в учнів навичок самоконтролю, самокорекції та самооцінки своєї діяльності відповідно до власної траєкторії розвитку.

7. Чітко дотримуватися принципу наступності у навчанні як у межах змісту підручників для кожного класу, так і між роками та ступенями навчання.

8. Частіше і доцільніше застосовувати у змісті підручників методи, форми і види роботи, які характерні комунікативній діяльності: парну, групову; проектну, ситуативну тощо, цілеспрямовано готувати учнів до їх виконання.

9. Дидактично доцільно уніфікувати в кожному тематичному розділі під-

ручників кількісний і якісний склад вправ і завдань, активніше долучати до змісту ілюстративні та вербальні опори.

10. Не перевантажувати підручники дидактично недоцільними ілюстративними матеріалами.

11. Визначити і чітко диференціювати навчальні матеріали соціокультурної та краєзнавчої сфер для учнів кожного класу.

12. Уникати перевантаженості навчальними матеріалами змісту структурних компонентів підручників (тематичних розділів, уроків-параграфів).

13. Забезпечувати методично доцільну організацію навчального матеріалу у змісті структурних компонентів підручників.

14. Здійснювати дидактично доцільний добір актуальної автентичної тематичної інформації до змісту текстів для читання, визначати їх обсяг, який доступний учням молодшого шкільного віку, а також диференціювати тексти і завдання до них відповідно до особливостей навчання ознайомлювального і вивчального читання.

15. Для міцного засвоєння учнями мовного і мовленнєвого матеріалу забезпечувати його повторюваність на наступних уроках.

16. Передбачати можливість гнучкого використання підручників у різних умовах навчання.

17. Доцільно, щоб кожен серію шкільних підручників від 1-го до 4-го класу конструював один авторський колектив, до якого входили б педагоги-науковці та вчителі, які працювали б в умовах чітко скоординованої діяльності.

18. Обов'язково, щоб на стадії конструювання робочі матеріали змісту кожного підручника проходили експериментальну перевірку в школах різних регіонів України.

Висновки. Аналізуючи й оцінюючи стан підготовки й використання шкільної навчальної літератури з іноземних мов, можна з певною відповідальністю стверджувати: поки що не з'явилися універсальні підручники, ефективні для всіх умов навчання. Серія шкільних підручників може успішно виконати свої функції лише в тому випадку, якщо вона буде являти собою єдину цілісну систему чітко дібраних компонентів для навчання усного і писемного мовлення у визначених навчальною програмою межах. На наше переконання, цього можна досягти лише за умови, що така серія буде створюватись одним авторським колективом, за єдиною концепцією та в умовах чіткої координації діяльності всіх членів колективу [5; 6]. Створення серії ефективних підручників з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів – це складна комплексна багатоаспектна наукова проблема, успішне розв'язання якої під силу лише висококваліфікованим лінгвістам, методистам, дидактам, психологам та іншим спеціалістам, озброєних цілісною, перевіреною на практиці, дидактико-методичною концепцією, що ґрунтується на новітніх досягненнях науки. Важливо, щоб автори у комплексі володіли знаннями цих наук і могли ефективно їх застосовувати у процесі підготовки змісту підручника. А відтак, необхідно удосконалювати систему створен-

ня навчальної літератури, починаючи з визначення авторського колективу. На наш погляд, це найважливіший чинник впливу на її якість.

Уявляється, що здійснений нами аналіз змісту чинних підручників з іноземних мов для учнів початкової (1–4-ті класи) школи, репрезентовані його результати та сформульовані рекомендації зможуть слугувати певним підґрунтям для авторських колективів щодо удосконалення їхньої конструкторської діяльності в галузі підручникотворення.

Пошук ефективних шляхів узгодження змісту шкільних підручників з іноземних мов з особливостями компетентнісної парадигми навчання може стати предметом наших наступних досліджень.

Література

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення викладання, оцінювання. – К. : Ленвіт, 2003. – 261 с.
2. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов. 1–4 класи. – К. : Видawnичий дім «Освіта», 2012. – 96 с.
3. Редько В. Г. Лінгводидактичні засади навчання іноземної мови учнів початкової школи : монографія / В. Г. Редько. – К. : Генеза, 2006. – 135 с.
4. Редько В. Г. Молодші школярі ... Які вони? (Залежність ефективності навчання іноземних мов учнів початкової школи від їхніх вікових особливостей) / В. Г. Редько // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2003. – № 1. – С. 22–30.
5. Редько В. Г. Яким бути шкільному підручнику з іноземної мови? / В. Г. Редько // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2007. – № 1. – С. 75–83.
6. Редько В. Г. Дослідження ефективності змісту шкільних підручників з іноземної мови: процедура, технології, результати / В. Г. Редько // Проблеми сучасного підручника. – К. : Педагогічна думка, 2011. – Вип. 11.
7. Редько В. Г. Засоби формування комунікативної компетентності у змісті шкільних підручників з іноземних мов. Теорія і практика : монографія / В. Г. Редько. – К. : Генеза, 2012. – 224 с.

References

1. Zagaljnojevropejski Rekomendaciji z movnoji osvity: vyvchennja vykladannja, ocinjuvannja. – K. : Lenvit, 2003. – 261 s.
2. Navchaljni prohramy z inozemnykh mov dlja zagaljnoosvitnikh navchalnykh zakladiv i specializovanykh shkil iz poghlyblyenym vyvchennjam inozemnykh mov. 1–4 klasy. – K. : Vydavnychyj dim «Osvita», 2012. – 96 s.
3. Redjko V. Gh. Linghvodiyaktychni zasady navchannja inozemnoji movy uchniv pochatkovoji shkoly : monohrafija / V. Gh. Redjko. – K. : Geneza, 2006. – 135 s.
4. Redjko V. Gh. Molodshi shkoljari ... Jaki vony? (Zalezhnistj efektyvnosti navchannja inozemnykh mov uchniv pochatkovoji shkoly vid jikhnikh vikovykhosoblyvostej) / V. Gh. Redjko // Inozemni movy v navchalnykh zakladakh. – 2003. – № 1. – S. 22–30.
5. Redjko V. Gh. Jakym buty shkiljnomu pidruchnyku z inozemnoji movy? / V. Gh. Redjko // Inozemni movy v navchalnykh zakladakh. – 2007. – № 1. – S. 75–83.
6. Redjko V. Gh. Doslidzhennja efektyvnosti zmistu shkilnykh pidruchnykiv z inozemnoji movy: procedura, tekhnologhiji, rezuljtaty / V. Gh. Redjko // Problemy suchasnogho pidruchnyka. – K. : Pedagoghichna dumka, 2011. – Vyp. 11.

7. Redjko V. Gh. Zasoby formuvannja komunikatyvnoji kompetentnosti u zmisti shkilnykh pidruchnykiv z inozemnykh mov. Teorija i praktyka : monohrafija / V. Gh. Redjko. – K. : Geneza, 2012. – 224 s.

Редько В.Г.

**КАКАЯ УЧЕБНАЯ ЛИТЕРАТУРА ПО ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ
НУЖНА СОВРЕМЕННОМУ ШКОЛЬНИКУ: РЕЗУЛЬТАТЫ
АНАЛИЗА СОДЕРЖАНИЯ УЧЕБНИКОВ
ДЛЯ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ**

В статье автор рассматривает особенности содержания обучения иностранному языку в начальной школе, определяет объекты и критерии оценивания учебников как основных средств овладения этим содержанием. На основе произведенного им анализа действующих школьных учебников сделаны соответствующие выводы и сформулированы рекомендации по усовершенствованию их содержания.

Ключевые слова: учебник иностранного языка, начальная школа, анализ, рекомендации.

Red'ko V.

**WHAT KIND OF TRAINING LITERATURE IN FOREIGN
LANGUAGES IS NECESSARY FOR A MODERN PUPIL: THE RESULTS
OF THE ANALYSIS OF THE CONTENT OF TEXTBOOKS
FOR THE PRIMARY SCHOOL**

In the article, the author observes the peculiarities of the content of teaching foreign languages at the primary school, defines the objects and the criteria for the assessment of textbooks as the main means of their content comprehension. On the basis of the analysis of the current textbooks conducted by him, the corresponding conclusions were made, and the recommendations for their content improvement were formulated.

Keywords: textbook on a foreign language, primary school, analysis, recommendations.